

Alps provençals i part de Provença hi té la forma regularment diftongada *souorbo*, *souerbo*, *souarbo*. Val a dir, però, que fins en castellà s'haurien hagut d'adonar dels escrits que causava la vocal, no sols per l'estranyesa de no trobar-hi enlloc un *suerba amb diftong, sinó perquè el cas típic de reducció de *ue* és darrere d'un grup consonàntic (*fr(u)ente*, *fl(u)eco*, *pr(u)eba*), o almenys darrere líquida *cul(u)ebra*, *Bur(u)eba*, i en el sufix -ORIUM, -A-, -SORIUM (-*d(u)ero*, *ras(u)ero*, *Fit(u)ero*, *hort(u)era*; l'etimologia de *lerdo* LOR(I)DUS ha resultat falsa). I el fet és que en els mots comparables amb el nostre —*suero*, *suelto*, *suegro*— no s'ha produït mai tal reducció.

Sobretot, el català tanca de cop, puix que ningú no pensarà que una *o* pugui canviar-se en *e* en la nostra llengua, i pocs serien capaços de suposar que el nom d'una fruiteta així pugui ser un manlleu del castellà, més que més tenint-lo nosaltres documentat d'una manera uniforme i abundantment des de 1300, i confirmada per la presència de *sélva* amb *e*, a l'Alguer (Kuen, AORBB VII, 99), colònia fundada en el S. XIV i sense relació amb la metròpoli des del S. XVII. D'altra banda l'àrea de la forma amb *é* es prolonga encara per terres d'Oc: Rolland (*Flora Pop. d. l. Fr. v*, 110) assenyala *sèrbo* i *sèlbo* a l'Aude i en el Tarn, amb el nom de l'arbre *serbiè*, *selbiè* allà mateix. I és possible que n'hi hagi hagut algun illot, en el Nord de França tenint en compte *sarbiè* i *sarbiè* (*sra*) en el Seine-et-Oise i a l'Orne: *ar* que sabem provinent de *er*, vista la confusió que es produïu entre *er* i *ar* en francès mitjà i en moltíssims patois. Res de semblant en el gascó pirinenc (Seguy, §§ 129, 130). En fi hi ha notícies d'una forma *serba* en gallec, on també són impossibles la diftongació i tot canvi de *ó* en *e*.

D'altra banda el nom de la *Sorbus Domestica* i la *Sorbus Aucuparia* es caracteritza pèrtot per l'abundor de formes alterades per encreuament amb altres noms, fet molt natural en el nom d'un fruit mediocrement conegut: així el tipus *corbe*, *corbel*, estès pel Centre i SE de França, Lombardia, Trentí i Emília (*sorbe* *corme*), el friülà *cièrbul* i l'abruzzès *ciòrəvə* s'expliquen segons M-Lübke per encreuament amb ACERBUS 'aspres'.

Vet aquí per què Moll, llegint això, va pensar (AORBB III, 67) que el canvi de *o* en *e* en català i castellà es pogués explicar de la mateixa manera, però és una explicació impossible (retirada en *AlcM*) donat el caràcter impopular d'aquest adjectiu en tota la nostra Península i fins en tota la Romània (altrament el resultat hauria hagut de ser llavors *cierba en castellà). Hi ha una altra explicació una mica més sostenible, tenint en compte uns versos de Fra «Diego de València», en què aquest poeta del *Cancionero* de Baena denigra la terra de Lleó: «fructas montesyas / as por ventajas, / pomas e endrynas, / sylvas e mostajas» (n.º 502, v. 32), el publicador hi posà una nota dient que es tractava de la «serba». No ho crec, sinó que es tracta de la móra d'esbarzer, perquè *silva* és 'esbarzer' en portuguès, gallec i zamorano i «especie de arveja silvestre» a l'asturià de Colunga.

De tota manera, reconeguem, tanmateix, que era fàcil que *silva* entrés en contacte amb *SORBA*, sobretot en tant que designació de la serva silvestre; i sembla que tal contaminació es produí en alguns llocs, com sigui que es diu *selba* en algun parlar lleonès («en tierra de Toro», segons Cabrera) i així ho llegim en el murcià Pz. de Hita (a. 1602, II, 187); si a aquesta contaminació es deu la *-l-* del Ross, de l'Aude i de Men. ja costa més de creure (ja he indicat una altra explicació d'això supra) vist que *selva* no és cap fruit en aquestes terres ni en el seu sentit propi és mot gaire popular; tanmateix no és inconcebible, tractant-se d'un detall tan lleu. Però que això arribés a canviar el *so* més important de tot el mot, la vocal tònica, ja costa massa de creure.

En canvi no dubtem que en aquestes zones hi ha contacte geogràfic i completa identitat semàntica, amb un altre nom de la serva, d'origen incert: *asperbiè* en els Cevennes (i *asperbo* el fruit), *esperbièro* a Avinyó, *esperoughièri* a Vauclusa, *esperouvièra* i *sperourié* (*sperouo*) en els Hautes-Alpes (Rolland, I c), formes pròpies, doncs, de Provença i llevant del Lenguadoc; aquest tipus es prolonga cap al Nord més o menys per tot l'Est de França: *anpère*, *anpure* a la zona de Lió (*Rom. xx*, 316), *épouriché* i *éprieu* en la Saône-et-Loire, *épruyé*, *éprieu* i *épiray'* a la Côte-d'Or, *éprouvé* (*éprou*), *éproué* i *éperié* a l'Aube, *éproué* i *aproué* Haute-Marne, *prévotte* Vosges.

Algunes d'aquestes formes estan bastant alterades, però en d'altres es reconeix el radical *esperb-*, *esprov-*, que així es dona la mà amb el nom alemany: *sperberbaum* (on es nota la composició amb *baum* 'arbre') Aquest mot ja és antic en la llengua: *spirboum* «sorb» ja figura en una glossa de 779, *speruua* «escula» es troba també en a-al. antic (Graff, *Ahd. Wb.* III, 122; IV, 359), *sperben* «sorbum» el 1597, *sperberbaum* el 1616 i en glosses antigues (Grimm, *Dt. Wb.*, s. v. *spierbaum* i *sperberbaum*).

Per anar a la segura caldria, però, saber l'etimologia del mot alemany mateix; i de fet és difícil de trobar-ne una que sigui una mica ferma: Schrader pensa en un compost de *baum* amb *SPERO 'fust de llança', Schmeller en *sper*, *spör* 'sec', M-Lübke (*REW*, 8157) en el grec *σπειράτα* 'Spiraea ulmaria' o sigui la rosàcia 'reina dels prats' (crec que és el mateix que la 'Filipendula ulmaria'), del qual algunes de les formes franceses citades vindrien directament. Una suposició comuna a totes aquestes idees és que *sperbeerbaum* (així el 1427) —compost d'un *sper 'servera' amb *beer* 'fruiteta, baia'— ultra *baum*, es contragués en *sperberbaum* i d'aquí després vagin extreure *sperbe* etc.

L'etimologia més forçada em sembla que és la de Hugo Schuchardt (*Zeitschrift f. rom. Phil.* XXIV, 412-13), que creia nascudes totes aquestes formes d'un encreuament de *SORBUS* amb un derivat d'ASPER, i després propagades des de Provença fins a Alemanya, cosa que costa molt d'admetre tractant-se d'un mot tan freqüent en l'alemany de l'E Mj, i a França no documentada fins als nostres dies.